

Ж.В. ВАСИЛЬЄВА,

студентка II курсу факультету
менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська
філія КНУКіМ» Науковий керівник:

Т.М. БОРКО,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри документознавства та
інформаційних систем ВП «Миколаївська
філія КНУКіМ», м.Миколаїв

ІСТОРІЯ НАУКОВОГО СТИЛЮ ТЕКСТУ В КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТІ

Стиль літературної мови – різновид мови (її функціональна підсистема), що характеризується відбором таких засобів із багатоманітних мовних ресурсів, які найкраще відповідають завданням спілкування між людьми в даних умовах. Це своєрідне мистецтво добору й ефективного використання системи мовних засобів із певною метою в конкретних умовах й обставинах. Д. Свіфт влучно зауважив, що «стиль – це власне слова на власному місці».

Термін «стиль мовлення» слід розглядати в культурологічному аспекті як спосіб функціонування певних мовних явищ. Розрізнення стилів залежить безпосередньо від основних функцій мови – спілкування, повідомлення і діяння впливу [1].

Виникнення і розвиток наукового стилю пов'язано з еволюцією різних галузей наукових знань, різноманітних сфер діяльності людини. Спочатку стиль наукового викладу був близький до стилю художньої оповіді. Так, наукові праці Піфагора, Платона і Лукреція відрізнялися особливим, емоційним сприйняттям явищ. Відділення наукового стилю від художнього відбулося в Олександрійський період, коли в грецькій мові, поширивши свій вплив на весь тодішній культурний світ, стала створюватися стійка наукова термінологія. Згодом вона поповнилася за рахунок латини, яка стала інтернаціональною науковою мовою європейського середньовіччя. В епоху Відродження вчені прагнули до стислості і точності наукового опису, вільного від емоційно-художніх елементів викладу, які суперечать абстрактно-логічному відображенню природи [2].

Науковий стиль і його термінологія почали складатися ще в давній книжній українській мові частково за зразками й під впливом грецької та латинської мов, які викладалися тоді в усіх вищих школах України. З них перекладалися наукові книги, тому що латина була мовою наук усієї Європи. Почасти науковий стиль формувався з власне українських мовних засобів шляхом спеціалізації вжитку їх і термінологізації значень. Свідченням цього є наукові монографії, трактати, лексикони, прогностики, послання, бесіди, що готувалися й видавалися українськими вченими в Острозькій академії, Львівському братстві («Адельфотес»), Києво-Могилянській академії, Києво-Печерській лаврі та в інших

навчальних закладах, братствах, монастирях України. Відсутність українських наукових установ та вищих навчальних закладів в Україні за часів російського панування, постійні заборони царського уряду викладати й друкувати книги українською мовою негативно позначилися на розвитку наукового стилю. Науковий стиль нової української мови почав формуватися з середини ХІХ ст. спочатку як науково-популярний стиль.

Перша серйозна спроба поставити питання про науковий стиль української мови в теоретичному плані належить українському мовознавцю і лексикографу Павлу Гнатовичу Житецькому (1836–1911 рр.). Він накреслив перспективу його розвитку, брав активну участь у виробленні норм українського правопису, написав глибокі наукові дослідження з історії української мови, літератури, фольклору. Проте умов для практичної реалізації цього не було ще тривалий час.

Розвитку наукового стилю сприяли такі видатні українські вчені, як І. Франко, М. Драгоманов, К. Михальчук, С. Подолинський, А. Кримський, М. Сумцов, В. Гнатюк та ін.

З кінця ХІХ ст. більш-менш інтенсивно розгортається видання наукових праць, передусім науково-популярних, українською мовою переважно з гуманітарних дисциплін (історія, література), менше з економіки, права, філософії; поодинокі наукові праці з географії, біології, геології, медицини; майже не видавалися з фізики, математики, хімії. На кінець ХІХ ст. уже були вироблені загальнонаукова, гуманітарна й фахові термінології, що відображали рівень науки на той час.

Закінчення процесу формування наукового стилю української мови в усіх його жанрових різновидах припадає на ХХ ст. Він досягає такого рівня розвитку, що дає змогу передати найскладніші здобутки людської думки в будь-якій сфері наукових знань. В українській науковій мові виробилися власні принципи використання словесних і граматичних засобів загальнонаціональної літературної мови, а також у ній представлені й індивідуальні манери письма відомих учених. Усе це є показником її стилістичної зрілості та багатства [3].

Таким чином, розвиток наукового стилю української мови розпочався вже після того, як склався художній стиль. Функціонування наукового стилю української мови багато в чому завдячує діяльності наукових установ.

Список використаних джерел:

1. Городенська, К. Синтаксична специфіка української наукової мови [Текст] / Катерина Городенська // Українська термінологія і сучасність: збірник наук. праць. – К.: КНЕУ, 2001.–№ 4.– С. 11-14.
2. Найважливіші ознаки і характеристика наукового стилю мовлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uareferat.com/Характеристика_наукового_стилю_мовлення (Дата перегляду 20.03.2016). – Назва з екрана.
3. Становлення й розвиток наукового стилю української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://studall.org/all-33755.html> (Дата перегляду 20.03.2016). – Назва з екрана.